

Openingspeech tentoonstelling 50Humans Goede Bijstandskerk, Brussel

Geachte aanwezigen,

Het is me een groot genoegen om hier tot u het woord te mogen richten naar aanleiding van deze fototentoonstelling met 50 portretten van vluchtelingen en hun bijdrage aan de maatschappij.

Sta me toe eerst en vooral de fotograaf, Abdulazez Dukhan, te feliciteren met zijn ondernemend karakter, zijn doorzettingsvermogen én zijn vakmanschap om deze tentoonstelling te realiseren. Ik denk dat hij zelf alvast niet zou misstaan als één van de boeiende portretten.

Eigenlijk is het schokkend dat deze tentoonstelling er moet zijn – is er dan nog twijfel aan de bijdrage die vluchtelingen aan onze maatschappij kunnen leveren? Overheerst het beeld dat hun bijdrage (te) beperkt is, zeker als ze niet expliciet in beeld wordt gebracht?

Anderzijds zouden we ook nog vele andere minderheidsgroepen in kaart kunnen brengen voor een gelijkaardige tentoonstelling over hun bijdragen aan onze samenleving. Ik denk dat iedereen hier ervan uitgaat dat elke mens een bijdrage levert, binnen zijn/haar mogelijkheden en ambities. Laten we dus elk verhaal gewoon op zijn eigen merites beoordelen, of liever niet beoordelen, maar het gewoon leren kennen en er ons door laten inspireren.

Bij UNIZO zijn we nogal bezig met ondernemerscompetenties en de succesvoorwaarden van een onderneming. Succesvoorwaarden zijn: een probleemoplossend vermogen, een klantgerichte ingesteldheid, gebruik maken van eigen talent en competenties. Ondernemerscompetenties zijn: het inschatten van risico's, besluitvaardigheid, toekomstgericht plannen, doorzettingsvermogen, netwerken, overtuigingskracht..... als ik de meeste vluchtelingenverhalen lees, dan kan ik niet anders dan concluderen dat de meeste vluchtelingen over veel van deze capaciteiten beschikken.

Wat ons bij UNIZO dan ook enigszins bevreemd is dat nieuwkomers hier in België snel in een verhaal terecht komen waarbij hen werk zal worden gegeven – het volstaat dat ze op zoek gaan, ze zijn immers werkzoekend, naar iemand die hun dat werk zal geven, een werkgever met name. Het beroep doen op hun eigen ondernemerscompetenties, hun capaciteit om hun eigen werk te creëren, wordt niet aangesproken. Ik denk dat dit zeer bevreemdend moet overkomen voor een vluchteling uit Syrie, Congo of Afghanistan, landen waar een 'arbeidsmarkt' met iemand die u werk geeft, en jij die het werk neemt, amper bestaat. In Congo hoorde ik ooit zeggen 'l'emploi monsieur, l'emploi se rarifie'.

Daarom zijn we bij UNIZO blij dat zowel in de inburgeringscursussen, maar ook bij VDAB en Actiris, de aandacht voor het creëren van de eigen tewerkstelling is versterkt. We hechten belang aan het in kaart brengen van de eerder en elders verworven competenties en vragen we meer middelen om de vragen voor diplomagelijkschakeling te behandelen. We pleiten ervoor dat asielzoekers al vanaf dag 1 van hun asielaanvraag een aan de slag kunnen gaan, zonder bijkomende beperkingen of wachttijden. Ook vragen we een soepele toepassing voor de toegang tot het beroep en de het bedrijfsbeheer, onder meer via de erkenning van ervaring.

Uit de cijfers blijkt dat het ondernemerschap in de lift zit in Brussel. Alleen moeten we ere geven wie ere toekomt. Het zijn vooral zelfstandigen met een niet-belgische nationaliteit die in de statistieken hoge toppen scheren. Van de +/- 118000 zelfstandigen in Brussel zijn er 51000 niet-belgen, dat zijn grotendeels Europeanen, Oost-Europeanen en bijna 9000 niet-europeanen. Om maar te zeggen dat we in Brussel gezegend zijn met een zeer divers ondernemerslandschap.

Achter deze cijfers, die wijzen op een sterke deelname en aanwezigheid van niet-belgen, zien we hier de gezichten en de verhalen. En daar kunnen we dan nog wel enkele uitdagingen zien. Uitdagingen waar wij vanuit UNIZO ook mee bezig willen zijn.

Ik noem er slechts twee: het risico voor eerste generatie migranten om meer gedreven te worden door een 'negatieve' motivatie om te gaan ondernemen. Ik wil zeggen: ze ondernemen omdat ze geen werk vinden. Het gebrek aan kennis (talenkennis of ook geen diploma-erkenning) leidt hen noodgedwongen naar ondernemerschap,

bovendien in kwetsbare sectoren zoals handel en horeca. We moeten erover waken dat deze ondernemers de mogelijkheid krijgen om voort te bouwen op eigen ervaringen en ambities.

Een tweede uitdaging is de negatieve beeldvorming die kan hangen rond het ondernemerschap van niet-belgen of nieuwkomers. Het type zaken die het meest zichtbaar zijn zoals kebabzaken of nachtwinkels of marktkramen met kleding die vaak geopend worden door nieuwkomers, net vanuit die 'negatieve motivatie' die ik net schetste. Ze worden soms scheef bekeken als zijnde zwak of van een zogenaamd "te laag niveau". Dat draagt natuurlijk bij tot dit negatieve beeld.

Het leidt zelfs tot politieke beslissingen die focussen op deze symptomen – ik denk aan een verbod op nachtwinkels of hallucinant hoge belastingen voor deze sector, of het idee dat deze ondernemingen en ondernemers 'negatief voor het straatbeeld' zijn omdat ze geen 'kwalitatieve handelszaken' zouden zijn. Je moet dat als overheid maar durven!, alsof de ingrepen van de overheid altijd garant staan voor kwaliteit?

In de plaats daarvan moeten we net deze ondernemers omarmen en ondersteunen. Ze kiezen de weg van de 'zelftewerkstelling' om hun economische integratie te garanderen. Zij verkiezen het eigen initiatief boven de sociale uitkering. Ze zetten zonder twijfel een stap op de volgende trede van de zo geroemde sociale ladder.

Het mag duidelijk zijn dat deze tentoonstelling op die manier zijn groot belang toont. Portretten zoals hier zetten ons dus op de goede weg om een ander, genuanceerder en positief beeld te krijgen van het ondernemerschap van nieuwkomers en vluchtelingen. En daarvoor wil ik de fotograaf, de organisatoren, en in het bijzonder de geportretteerde ondernemers van harte feliciteren en bedanken.

4 september 2021

Anton Van Assche

Coördinator UNIZO-werking in Brussel